

Afdeling	: WIZ - Werk, Inkomen en Zorg	B&W-voorstel: DJ-3040666
Naam opsteller voorstel	: Maartje Lambers en Hilke van Heumen M.Lambers@weert.nl , 06 46363524	Zaaknummer: 2777775
Portefeuillehouder	: M.J. (Martijn) van den Heuvel Msc.	Publicatie: Openbaar

Onderwerp

Onderzoek verruimen inkomensregelingen gemeente Weert 2025.

Voorstel

1. Kennis te nemen van het rapport: "Onderzoek verruimen inkomensregelingen gemeente Weert 2025".

De raad voorstellen:

2. In te stemmen met de verdere uitwerking van scenario twee "verruimen van de inkomensgrens van de Individuele Inkomenstoeslag (hierna IIT), *niet* rekening houdend met een budgetneutrale situatie" en de inkomensgrens te verruimen naar 110% van het wettelijk sociaal minimum (hierna Wsm) bij een referteperiode van twee jaar met ingang van 1 januari 2026.
3. De verwachte structurele aanvullende programmakosten als gevolg van beslispunt 2 van € 82.370, - per jaar ten laste te brengen van het begrotingsresultaat 2026 en verder.
4. De bestemmingsreserve verruiming Wettelijk Sociaal Minimum in 2025 volledig vrij te laten vallen, de reserve hierna op te heffen en het bedrag van € 2.500.000,- ten gunste van de algemene reserve te brengen.

Inleiding

Gemeenten hebben de zorgplicht om de leefsituatie en het toekomstperspectief van kwetsbare inwoners die in armoede verkeren, te verbeteren. Daarnaast hebben zij de taak om inwoners te stimuleren zoveel mogelijk zelfstandig in hun levensonderhoud te voorzien. Inwoners met een laag inkomen kunnen naast de landelijke regelingen ook van verschillende lokale regelingen gebruik maken.

De FNV heeft in het derde kwartaal van 2024 een onderzoek uitgevoerd naar de inkomensregelingen in Limburgse gemeenten. De FNV concludeert onder meer dat de gemeente Weert bij een aantal miniregelingen een lagere inkomensgrens hanteert dan andere gemeentes in onze regio. De raad heeft op basis van deze resultaten gevraagd om een onderzoek uit te laten voeren naar de mogelijkheid om de (lokale) inkomensregelingen te verruimen.

Op 18 december 2024 is het nieuwe beleidsplan Armoede en Schulddienstverlening Weert 2025-2028 (DJ- 2686262) vastgesteld. Met dit voorstel wordt voldaan aan de door Weert Lokaal ingediende en aangenomen motie: 'Scenario's individuele inkomenstoeslag (IIT)' en wordt inzicht gegeven in de effecten en gevolgen bij verruiming van de inkomensnorm IIT van 100% naar 110%, 120%, 130%, 140% en 150% van het wettelijk sociaal minimum, een kortere refertetijd en aangepaste bedragen en worden meerdere scenario's voorgelegd voor verruiming en aanpassing (zie bijlage 3).

In te vullen door het B&W secretariaat:

- ☒ Akkoord
☐ Akkoord met tekstuele aanpassing door portefeuillehouder
☐ Anders, nl.:

- ☐ Niet akkoord
☐ Gewijzigde versie

Beslissing d.d.:

16-9-2025

Nummer:

16

De secretaris,

Naar aanleiding van bovenstaande is onderzoeksbureau KWIZ gevraagd om een schatting te maken van de omvang van de groep minima en de effecten en gevolgen te onderzoeken die de lokale, naast de landelijke, regelingen hebben op de inkomens van deze groep binnen onze gemeente. Op basis van deze input zijn een viertal scenario's doorgerekend.

1. Verruimen van de inkomensgrens van de Individuele Inkomenstoeslag, rekening houdend met een budgetneutrale situatie;
2. Verruimen van de inkomensgrens van de Individuele Inkomenstoeslag, *niet* rekening houdend met een budgetneutrale situatie;
3. Alle minimaregelingen naar een inkomensgrens van 130% Wsm;
4. Overige mogelijke beleidswijzigingen.

Een samenvatting en analyse van dit onderzoeksrapport is te vinden in de memo in bijlage 2.

In de vergadering van 3 juli 2025 heeft uw raad bij de resultaatbestemming 2024 het volgende amendement (amendement – Jaarrekening 2024 sociaal domein 2) aangenomen (bijlage 4):

De resultaatbestemming over het boekjaar 2024 wordt als volgt gewijzigd:

Voegt de bestemmingsreserve verruiming WSM toe voor een bedrag van € 2.500.000, - en verlaagt de toevoeging algemene reserve met € 2.500.000, -.

Doel(en)

Effectieve en efficiënte ondersteuning bij geldzorgen, armoede en schulden.

Resultaten

Door het verruimen van de inkomensregeling: 'Individuele Inkomenstoeslag' zorgen we ervoor zorgen dat inwoners met een laag inkomen mee kunnen blijven doen aan onze samenleving.

Activiteiten

- Onder de aandacht brengen van de wijziging/ verruiming van de Individuele Inkomenstoeslag bij onze inwoners.
- Het wijzigen van de Verordening Individuele Inkomenstoeslag in verband met het verruimen van de inkomensgrens en aanpassen van de referteperiode van drie jaar naar 2 jaar.

Argumenten

2.1 Scenario twee (verruimen van de inkomensgrens van de IIT, niet budgetneutraal) is het meest effectief en efficiënt.

Met het armoedebelief willen we ervoor zorgen dat inwoners met een laag inkomen mee kunnen blijven doen aan onze samenleving. Dit vereist een brede, integrale aanpak, waarbij onder meer aandacht is voor het tegengaan van niet-gebruik en participatie. Het gedachtegoed van positieve gezondheid, dat uitgaat van het vermogen van inwoners om eigen regie te voeren, speelt hierin een centrale rol. Dit met als doel het bieden van een duurzame oplossing: het aantal inwoners met financiële problemen in de gemeente op lange termijn te verminderen. Scenario twee sluit goed aan bij deze visie.

We kijken bij dit scenario af van de inkomensgrens van 130% Wsm voor de IIT. Dit omdat uit de doorrekening en analyse bleek dat het hanteren van een inkomensgrens van 110% meer effectief en efficiënt is.

Op deze wijze worden de meest kwetsbare groepen (100 en 110 procent Wsm) ondersteund. Het geeft inwoners die door het inkomen net boven de bijstandsnorm uitkomen, de mogelijkheid om ook van de regeling gebruik te maken. Met name

alleenstaanden hebben dan meer financiële ruimte om rond te komen. Een verdere verhoging van de inkomensgrens is niet noodzakelijk. Uit onderzoek blijkt dat in zijn algemeenheid kan worden aangenomen dat er voor ieder huishoudtype voldoende budget is om rond te komen, mits er gebruik wordt gemaakt van landelijke en gemeentelijke toeslagen en regelingen.

Huishoudens die langere tijd op een laag inkomen zijn aangewezen, hebben in het algemeen weinig reserveringsruimte. De Individuele Inkomenstoeslag is bedoeld als tegemoetkoming om juist grotere uitgaven op te kunnen vangen omdat het zicht op een inkomensverbetering vaak ontbreekt. Door ook de referteperiode terug te brengen naar twee jaar kunnen 137 meer huishoudens gebruik maken van de regeling (753 ten opzichte van 616 huishoudens).

2.2 Er is geen terugval in budget bij een inkomstenstijging

In de huidige situatie gaan huishoudens er financieel op achteruit als het inkomen stijgt van 100% naar 110% Wsm (niet AOW-gerechtigde huishoudtypes). Door de inkomensgrens van de IIT te verruimen naar 110% treedt er geen terugval in budget meer op bij een inkomstenstijging. Ook houden we de geleidende schaal (lees: verschillende inkomensgrenzen) in het minimabeleid in stand. Een mogelijke terugval in het maandelijks budget wordt hiermee voorkomen en werken blijft lonen. Dit past bij de visie om iedereen mee te laten doen en zelfredzaam te zijn.

2.3 De meest kwetsbare huishoudens hoeven niet in te leveren.

Scenario twee gaat uit van een niet budgetneutrale situatie. Dit scenario brengt weliswaar aanvullende kosten met zich mee, maar op deze wijze voorkomen we dat de meest kwetsbare huishoudens financieel worden geraakt. Bij een budgetneutraal scenario zou dit wel zo zijn, omdat we dan met hetzelfde budget een grotere groep (huishoudens met inkomen tot 110% i.p.v. 100%) ondersteunen. De toeslag voor deze huishoudens ineens verlagen past niet bij de kernwaarde van een voorspelbare en betrouwbare gemeente.

2.4 Geen verdere wijzigingen in het beleid

Onderzoeksbureau KWIZ concludeert dat het huidige beleid staat als een huis: verschillende doelgroepen worden ondersteund en de bedragen zijn ruimhartig, waardoor de huishoudens voldoende budget hebben om maandelijks rond te kunnen komen en te kunnen participeren.

2.5 Inzet op hoger bereik

Uit het onderzoek komt naar voren dat het bereik van regelingen, waaronder de kwijtschelding, bijzondere bijstand, individuele inkomenstoeslag, collectieve zorgverzekering, meedoenbijdrage, leergeld en fondsen in onze gemeente hoger is dan in vergelijkbare gemeenten.

Tegelijkertijd wordt geadviseerd om te blijven inzetten op het verhogen van het bereik van de minimaregelingen, zodat de huishoudens die de ondersteuning het meest nodig hebben, ook daadwerkelijk gebruikmaken van de regelingen.

Extra inzet ten aanzien van de groep AOW'ers is hierbij belangrijk. Dit omdat uit het onderzoek blijkt dat het aandeel AOW'ers (ongeacht inkomen en vermogen) in onze gemeente hoger ligt dan het landelijk gemiddelde. Door een verdere vergrijzing (ook landelijke trend) is de kans dat de groep AOW'ers met een minimuminkomen zal stijgen. Over het algemeen maken zij minder snel gebruik van de beschikbare gemeentelijke ondersteuning dan andere groepen.

We zullen extra aandacht hebben voor de behoeften en wensen van deze groep. Dit doen we niet alleen, maar samen met onze collega's binnen het sociaal domein en onze maatschappelijke partners (Netwerk financieel gezond Weert, Weerter Minima Groep, KBO, FNV, Zij Actief).

3. De aanvullende kosten komen ten laste van het begrotingsresultaat.

Het voorgestelde scenario brengt structureel aanvullende programmakosten met zich mee. Tegenover structurele kosten moet structurele dekking staan. De aanvullende kosten kunnen niet (gedeeltelijk) opgevangen worden uit al beschikbare structurele budgetten in de (concept)begroting 2026. Daarom wordt voorgesteld om deze ten laste van het begrotingsresultaat te brengen.

4. De bestemmingsreserve verruiming Wsm wordt niet aangesproken.

De bestemmingsreserve is gevormd, omdat de huidige begroting geen ruimte biedt om jaarlijks een aanvullende uitgave voor verruiming Wsm op te nemen. Als de aanvullende kosten voor verruiming Wsm ten laste van het begrotingsresultaat worden gebracht hoeft de bestemmingsreserve niet aangesproken te worden.

Als uitgangspunt in het amendement van 3 juli 2025 (amendement – Jaarrekening 2024 sociaal domein 2, bijlage 4) is ook opgenomen dat de regeling ten laste van het begrotingsresultaat wordt gebracht en de gevormde reserve alleen in uiterste noodzaak wordt aangesproken.

Kanttekeningen en risico's

2.1 De invloed van onze gemeente op de inkomenspositie van inwoners is beperkt.

Het onderzoek toont aan dat alle huishoudens in principe met en zonder gebruik van gemeentelijke regelingen kunnen rondkomen. In principe, want in de praktijk blijkt dat lang niet iedereen gebruik maakt van regelingen en toeslagen. Dit terwijl juist de landelijke toeslagen van wezenlijke invloed zijn op de inkomenspositie. Daarnaast kan het Rijksbeleid wijzigen, met gevolgen voor de financiële situatie van onze inwoners. Dit betekent dat ook de omvang van de doelgroep kan veranderen. Het tegengaan van niet-gebruik blijft voor de inkomenspositie van inwoners op lange termijn meer efficiënt dan het opheffen van de inkomensgrenzen voor lokale regelingen.

2.2 Het Volwassenenfonds Sport & Cultuur heeft een budgetplafond

Momenteel is er ruimte om 218 personen met een inkomen tot 130% Wsm te laten deelnemen aan een sportieve of culturele activiteit (bereik van 5% van de doelgroep). Als het budgetplafond bereikt is komen deelnemers op een wachtlijst.

3. Wijziging en/of intensivering van bestaand beleid maakt, wanneer dit kosten met zich meebrengt, idealiter onderdeel uit van de prioriteitenafweging in de begroting.

Op die manier vindt er een integrale afweging over de inzet van algemene middelen plaats. Met dit voorstel wordt een aanvullend beroep op het begrotingsresultaat 2026 en verder gedaan vóór de begrotingsbehandeling 2026. Het indienen van een prioriteit in de begroting 2026 was niet mogelijk omdat de uitkomsten in deze fase van het onderzoek nog niet bekend waren. Daarom wisten we nog niet of en zo ja welke aanvullende kosten er zouden zijn.

De financiële structurele ruimte in de conceptbegroting 2026-2029 is beperkt. Met de structurele lasten van dit voorstel is daarin nog geen rekening gehouden, waardoor de beschikbare ruimte verder wordt verkleind.

Financiële, personele en juridische gevolgen

De totale structurele kosten van het voorstel bedragen met ingang van 2026 € 90.065, - per jaar, waarvan € 82.370, - programmakosten en € 7.695, - uitvoeringskosten.

Uitvoering vindt plaats binnen bestaande formatie/ budgetten. De structurele aanvullende programmakosten worden ten laste van het begrotingsresultaat gebracht.

De bij behandeling van de jaarrekening 2024 gevormde bestemmingsreserve verruiming Wettelijk Sociaal Minimum van € 2.500.000,- valt volledig vrij en het bedrag wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

Een verruiming van de inkomensgrens en aanpassing van de referteperiode vereist een aanpassing in de huidige verordening Individuele Inkomenstoeslag.

Overleg gevoerd met

Intern:

Nancy Peeters, afdelingshoofd Werk, Inkomen en Zorg
Esther Giesberts, teamleider afdeling OCSW
Koen Janssen, business controller afdeling Financiën
Patricia Vos, business controller afdeling Financiën
Paul Hecker, jurist

Extern:

██████████ en ██████████, onderzoeksbureau KWIZ

Participatie

Naar aanleiding van het rapport van de FNV en het onderzoek van KWIZ, heeft er ambtelijk en bestuurlijk overleg plaatsgevonden met de FNV.

Tijdens een informatiebijeenkomst van de raad heeft onderzoeksbureau KWIZ een presentatie gegeven. De feedback van de raad tijdens deze avond is meegenomen in het opstellen van dit advies.

Daarnaast zijn het onderzoeksrapport van KWIZ en ons advies besproken in de participatieraad. De participatieraad heeft mondeling aangegeven zich te kunnen vinden in het advies. Op 15 september 2025 heeft de Participatieraad een schriftelijk advies uitgebracht. Het schriftelijk advies van de participatieraad en onze antwoordbrief zijn opgenomen in bijlage 5.

Communicatie

Het besluit zal worden gepubliceerd op overheid.nl en op de website van de gemeente Weert. Daarnaast worden inwoners met een inkomen tot 110% Wsm door ons aangeschreven, stellen we maatschappelijke partners op de hoogte en maken we gebruik van onze mediakanalen.

Planning

Het scenario zal direct na vaststelling worden uitgevoerd. Voor de uitvoering van het scenario is het noodzakelijk dat de Verordening Individuele Inkomenstoeslag wordt gewijzigd. Streven is om deze met ingang van 1 januari 2026 in werking te laten treden.

Evaluatie

Het bereik en de resultaten worden jaarlijks gemonitord en geëvalueerd.

Bijlage(n)

1. Rapportage verruimen inkomensregelingen gemeente Weert, onderzoeksbureau KWIZ.
2. Memo onderzoek verruiming inkomensregelingen Weert.
3. Motie: 'Scenario's individuele inkomenstoeslag' fractie Weert Lokaal.
4. Amendement – Jaarrekening sociaal domein 2.
5. Advies onderzoek verruimen inkomensregelingen Participatieraad en antwoordbrief.

